

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa zmierza do racjonalizacji zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) poprzez dostosowanie rozwiązań systemowych do potrzeb społecznych związanych z polityką rodzinną i możliwości finansowych państwa.

Na podstawie dotychczasowych przepisów, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788), ciąży obowiązek alimentacyjny,
- 3) opiekunowi faktycznemu dziecka
– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli zajdą przesłanki określone w art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada o świadczeniach rodzinnych, tj.:

- 1) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- 2) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
- 3) osoba wymagająca opieki:

- a) pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - b) została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- 4) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
 - 5) członek rodziny ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na tę lub inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
 - 6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Jak wskazano powyżej, w przypadku gdy najbliżsi członkowie rodziny zrezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, lub jej nie podejmują, aby opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny, uprawnieni są do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Od 1 stycznia 2010 r. liczba osób ubiegających się o świadczenie pielęgnacyjne gwałtownie rośnie, z uwagi na zniesienie kryterium dochodowego warunkującego prawo do świadczenia pielęgnacyjnego (w 2011 r. liczba osób uprawnionych zwiększyła się o 100%).

Wśród grupy świadczeniobiorców, którzy uzyskali prawo do świadczenia pielęgnacyjnego po 2010 r. w wyniku rozszerzenia katalogu osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, w połączeniu ze zniesieniem kryterium dochodowego, o którym mowa powyżej, aż 83% stanowią osoby inne niż rodzice dzieci niepełnosprawnych pobierający świadczenie pielęgnacyjne. W tym znaczną część stanowią osoby nadużywające pomocy finansowej ze strony państwa. Zauważalna jest

również postępująca tendencja do wyszukiwania przez osoby nieaktywne zawodowo osób niepełnosprawnych w swoich rodzinach jedynie w celu uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego, bez faktycznego sprawowania opieki nad taką osobą.

Konieczne jest więc inne określenie warunków przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, aby środki z budżetu państwa były kierowane do adresatów rzeczywiście sprawujących opiekę nad bliskimi osobami niepełnosprawnymi i wymagającymi takiego wsparcia.

Projekt zakłada rozróżnienie podmiotowe grupy osób, na które będzie pobierane świadczenie pielęgnacyjne, a nie, jak do tej pory planowano, grup osób które świadczenie to będą pobierać. Możliwość ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne przysługiwać będzie osobom, które sprawują opiekę nad osobą, której niepełnosprawność powstała odpowiednio do 18. lub 25. roku życia.

Wobec powyższego planowane modyfikacje zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego wymagają wprowadzenia następujących zmian w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych:

1) w zakresie świadczenia pielęgnacyjnego:

- a) bez kryterium dochodowego, proponuje się pozostawienie, jako osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, wyłącznie rodziców, opiekunów faktycznych dziecka (osób sprawujących opiekę nad dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie) oraz osób będących rodzinami zastępczymi spokrewnionymi w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 i Nr 288, poz. 1690 oraz z 2012 r. poz. 579), a także innych osób, na których, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy osoba wymagająca opieki nie jest umieszczona w rodzinie zastępczej spokrewnionej ani nie ma opiekuna faktycznego oraz nie ma osób spokrewnionych w pierwszym stopniu lub legitymują się one orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub gdy rodzice zostali pozbawieni praw rodzicielskich. Osoby, o których mowa powyżej mogą ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne, jeżeli

niepełnosprawność dziecka powstała do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

Wprowadzenie takiego rozwiązania jest uzasadnione tym, że pierwszeństwo w obowiązku alimentacyjnym wobec osoby niepełnosprawnej mają osoby spokrewnione z nią w pierwszym stopniu (art. 132 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) przed osobami spokrewnionymi w stopniu dalszym. Dla osób, o których mowa powyżej zachowanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego uzależnione zostało od daty powstania niepełnosprawności (do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia) osoby wymagającej opieki, z uwagi na fakt, że osoby takie są z reguły niesamodzielne ekonomicznie z powodu kontynuacji nauki i niepodejmowanie aktywności zawodowej. Natomiast osoby dorosłe, których niepełnosprawność nie powstała w okresie nauki, z reguły były samodzielne i miały możliwość wypracowania własnych źródeł dochodu (emerytura, renta), co pozwala im na sfinansowanie lub współfinansowanie opieki, bez konieczności dodatkowego wsparcia ze strony budżetu państwa,

- b) podwyższenie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego z 520 zł do kwoty 620 zł – świadczenie pielęgnacyjne ma na celu zrekompensowanie opiekunowi osoby niepełnosprawnej uszczerbku w budżecie jego rodziny spowodowanego rezygnacją przez niego z zatrudnienia, umożliwienie właściwego sprawowania opieki oraz zagwarantowanie mu kontynuacji ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego. Podwyższenie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, związane jest również z potrzebą kontynuacji rządowego programu wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, który zakłada przyznawanie dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości 100 zł miesięcznie. Znacznie bardziej racjonalne wydaje się ukonstytuowanie takiego założenia na stałe w ustawie, niż w programie rządowym, który skutkował brakiem stabilności i poczucia bezpieczeństwa osób, które taki dodatek pobierają. Wprowadzenie proponowanych zmian oznacza wzrost wysokości świadczenia pielęgnacyjnego do 620 zł. Jednocześnie z budżetu państwa finansowane są składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne od kwoty

świadczenia pielęgnacyjnego, które wynoszą odpowiednio 170,60 zł i 55,80 zł. Zatem łączne wsparcie z budżetu państwa osoby pobierającej świadczenie pielęgnacyjne wyniesie 846,40 zł,

- c) pozostawienie, jako osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, wyłącznie rodziców, opiekunów faktycznych dziecka (osób sprawujących opiekę nad dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie) oraz osób będących rodzinami zastępczymi spokrewnionymi w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także innych osób, na których, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Osoby, o których mowa powyżej, będą mogły ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne, jeżeli niepełnosprawność dziecka powstała do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia. Rozszerzenie katalogu przesłanek negatywnych w szczególności o sytuacje, w których:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do nowego świadczenia – specjalnego zasiłku opiekuńczego,
- członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do:
 - dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
 - specjalnego zasiłku opiekuńczego,
 - świadczenia pielęgnacyjnego lub
- na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do świadczenia za granicą na pokrycie wydatków związanych z opieką,
- na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury.

Wprowadzenie takich rozwiązań jest niezbędne w celu wykluczenia sytuacji, w których jedna osoba pobierałaby dwa świadczenia lub na jedną osobę niepełnosprawną byłoby pobierane zarówno świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy przez tę samą lub różne osoby;

2) wprowadzenie do katalogu świadczeń opiekuńczych nowego świadczenia – specjalnego zasiłku opiekuńczego:

- a) specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny. Jest to grupa podmiotów, która dotychczas otrzymywała świadczenia pielęgnacyjne, niespełniająca warunków do otrzymania tego świadczenia na warunkach określonych w nowych przepisach,
 - b) specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie osobom wskazanym powyżej, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - c) specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie, gdy łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekroczy obowiązującego kryterium dochodowego. Kryterium określone w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, w przeliczeniu na osobę wynosi 583 zł. Należy zauważyć, że od listopada 2012 r. kwota ta będzie wyższa, z uwagi na fakt ustawowej weryfikacji kwot kryteriów dochodowych – propozycja Rady Ministrów zakłada, że kryterium to będzie wynosić 623 zł.
- Zmiana dotycząca wprowadzenia kryterium dochodowego przy ustalaniu specjalnego zasiłku opiekuńczego, stanowiącego łączny dochód dwóch rodzin, tj. rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki, związana jest z koniecznością wprowadzenia możliwie najbardziej racjonalnych zasad przyznawania tego świadczenia. Branie pod uwagę dochodów obu rodzin umożliwi ustalenie faktycznej sytuacji finansowej osoby pobierającej specjalny zasiłek opiekuńczy, gdyż nierzadko zdarza się sytuacja, w której osoba sprawująca opiekę jest de facto na utrzymaniu osoby

wymagającej opieki i pozostaje z nią w jednym gospodarstwie domowym. Wprowadzona została również specjalna definicja rodziny osoby wymagającej opieki, z uwzględnieniem wieku tej osoby. Konieczne bowiem było rozróżnienie składu rodziny dla osoby, która nie osiągnęła pełnoletności (małoletniego) i osoby pełnoletniej, ze względu na inną sytuację rodzinną i finansową takich osób i różne składy rodziny pozostające, co do zasady, we wspólnym gospodarstwie.

Ponadto, w przypadku gdy prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego ustala się na osobę znajdującą się pod opieką opiekuna prawnego lub umieszczoną w rodzinie zastępczej spokrewnionej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustalając prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, uwzględnia się dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz dochód osoby wymagającej opieki. Wiąże się to z koniecznością ustalenia dochodu w sposób jak najbardziej odpowiadający rzeczywistości. Jeżeli osoba wymagająca opieki jest pod opieką opiekuna prawnego lub została umieszczona w rodzinie zastępczej nie powinno brać się pod uwagę dochodów jej rodziny (w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych) ponieważ de facto osoba ta nie jest na utrzymaniu tej rodziny.

Rozwiązanie, o którym mowa powyżej, tj. liczenie dochodu, stanowiącego kryterium przy przyznawaniu specjalnego zasiłku opiekuńczego, na podstawie łącznego dochodu dwóch rodzin funkcjonowało już efektywnie w ustawie o świadczeniach rodzinnych do dnia 1 stycznia 2010 r., czyli do zmiany polegającej na zniesieniu kryterium dochodowego jako przesłanki do uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego (art. 17 ust. 2a został uchylony przez art. 13 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją wydatków budżetowych (Dz. U. Nr 219, poz. 1706).

Wysokość dochodu na potrzeby ustalenia prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego będzie ustalana na podstawie zasad określonych w ustawie o świadczeniach rodzinnych. A zatem, będzie brany pod uwagę dochód z roku poprzedzającego okres zasiłkowy, na który osoba ubiega się o przedmiotowe świadczenie. Ponadto, zastosowanie znajdzie również instytucja utraty

i uzyskania dochodu, niezbędna do ustalenia wysokości dochodu w sposób jak najbardziej zbliżony do rzeczywistego.

W związku z powyższym wprowadzenie sposobu obliczania dochodu zgodnie z zasadami przedstawionymi powyżej wydaje się najpełniej oddawać rzeczywisty stan faktyczny, na podstawie którego miałyby być ustalane prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego. Jednocześnie należy zauważyć, że nie będzie to novum ustawowe, a jedynie powrót do sprawnie działającego rozwiązania systemowego,

- d) wysokość zasiłku ma wynosić 520 zł miesięcznie – jest to kwota odpowiadająca dotychczasowej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego,
- e) zasiłek przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 zasiłku za każdy dzień; należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę,
- f) wprowadza się katalog przesłanek uniemożliwiających otrzymanie specjalnego zasiłku opiekuńczego, tj.:
 - po stronie osoby sprawującej opiekę:
 - ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
 - podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów,
 - ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego,
 - legitymowanie się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - umieszczenie osoby wymagającej opieki w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzystanie w niej z całodobowej opieki

przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą,

- sytuacja, w której na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury,
- sytuacja, gdy członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego,
- gdy na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego, a także
- gdy na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zmiany dokonane w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych polegają także na dokonaniu niezbędnych zmian redakcyjnych, które pozwolą na skuteczne stosowanie ustawy. Zmiany takie zostały dokonane w art. 2, 3, 10, 23, 24, 27 i 33 i dotyczą ujednoczenia przepisów, dostosowania do aktualnych przepisów i uwzględnienia w nich zmian dokonanych w związku z racjonalizacją zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego i wprowadzenia nowego świadczenia, jakim jest specjalny zasiłek opiekuńczy.

W celu wyeliminowania występujących do tej pory niepożądanych zjawisk wyszukiwania przez osoby nieaktywne zawodowo osób niepełnosprawnych jedynie w celu uzyskania środków finansowych ze strony państwa, bez faktycznego sprawowania opieki nad taką osobą, wprowadzono niezbędne procedury umożliwiające organom właściwym w sprawach świadczeń rodzinnych weryfikację przyznanego prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego. Uwzględniona została w projekcie możliwość lub obowiązek (w zależności od przesłanek) przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

W przypadku gdy wystąpią wątpliwości dotyczące okoliczności w stosunku do osoby pobierającej świadczenie pielęgnacyjne istnieć będzie możliwość przeprowadzenia wywiadu. Przy ustalaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego przeprowadzenie wywiadu będzie miało charakter obligatoryjny. Ponadto wywiad będzie aktualizowany po upływie 6 miesięcy oraz w każdej innej sytuacji gdy wystąpią wątpliwości co do spełnienia przesłanek warunkujących prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Zmiany dokonane zostały także w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.), ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), ustawie z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 728, z późn. zm.), ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.). Zmiany te mają na celu dostosowanie przepisów do zmian dokonanych w ustawie o świadczeniach rodzinnych w związku z nowelizacją, czyli głównie rozszerzenie dotychczasowych regulacji o specjalny zasiłek opiekuńczy, który będzie analogiczny, jak obowiązujące obecnie rozwiązania dotyczące osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne. Zmiany w zakresie podstawy składki zdrowotnej, mające na celu utrzymanie jej na takiej samej wysokości jak dotychczas (kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego została zmieniona na kwotę odpowiadającą wysokości specjalnego zasiłku opiekuńczego, dzięki temu pozostanie na poziomie wynoszącym 520 zł).

Zmiany opisane powyżej, dotyczące poszerzenia katalogów osób o osoby otrzymujące specjalny zasiłek opiekuńczy, w stosunku do dotychczasowych regulacji, nie spowodują zmniejszenia wpływów z opłat ani zwiększenia wydatków państwa w tym zakresie.

Projekt ustawy przewiduje podział osób otrzymujących dotychczas świadczenie pielęgnacyjne na dwie grupy podmiotów: osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne na podstawie nowych przepisów i osób otrzymujących specjalny zasiłek opiekuńczy (wprowadzony projektowaną ustawą), którego otrzymywanie uzależnione

będzie od spełnienia kryterium dochodowego. W związku z powyższym liczba osób, o których mowa w ww. ustawach ulegnie obniżeniu w stosunku do liczby osób określonych w dotychczasowych przepisach.

Przepisy przejściowe

Zgodnie z projektowaną regulacją, wprowadza się okres przejściowy uprawniający osoby dotychczas otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne do otrzymywania przedmiotowego świadczenia na podstawie art. 17 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej, czyli do 30 czerwca 2013 r. W związku z powyższym osoby dotychczas otrzymujące świadczenie i spełniające warunki określone w przepisach dotychczasowych będą otrzymywać świadczenie w wysokości 520 zł.

Decyzje wydane na podstawie przepisów dotychczasowych w sprawie o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego pozostają w mocy do 30 czerwca 2013 r., czyli na okres 6 m-cy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy i po upływie tego okresu z mocy prawa przestają obowiązywać.

Organy właściwe zostały zobowiązane do poinformowania osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne o utracie mocy decyzji ustalającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Poinformowanie to ma nastąpić w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W sprawach o świadczenie pielęgnacyjne, do którego prawo powstało przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ustalając to prawo za okres do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Ustanawia się dodatek dla grupy osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, które odpowiadają grupie podmiotów uprawnionych do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasadach w wysokości 100 zł miesięcznie.

Dodatek przysługuje za każdy miesiąc – w okresie od dnia wejścia w życie ustawy, czyli od dnia 1 stycznia 2013 r. do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa 6-miesięczny termin od dnia wejścia w życie ustawy, czyli do dnia 30 czerwca 2013 r. – w którym ww. osobom przysługiwało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Konieczność wprowadzenia dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego związana jest z potrzebą kontynuacji dodatkowej pomocy, przyznawanej w ramach rządowego programu, w wysokości 100 zł miesięcznie.

Zasadne jest przyznanie tej dodatkowej pomocy wyłącznie dla określonej grupy osób ponieważ są to osoby wymagające największego wsparcia z uwagi na konieczność rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Dodatek ten przyznaje się z urzędu. Organami właściwymi w zakresie realizacji dodatku są organy właściwe w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W sprawach nieuregulowanych dotyczących dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego, w tym do jego finansowania i ustalania kosztów jego obsługi, stosuje się przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Wejście ustawy w życie

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 5 lit. c, w którym jest mowa o wysokości świadczenia pielęgnacyjnego. Artykuł ten wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2013 r. Zachowanie takiego terminu jest konieczne, ze względu na zapewnienie możliwości sprawnej realizacji przez organy właściwe spraw związanych ze świadczeniem pielęgnacyjnym i specjalnym zasiłkiem opiekuńczym. Przepis ten odpowiada również okresowi, na jaki zachowane zostało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osobom, które otrzymują je na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Problematyka regulowana przez projekt ustawy nie jest objęta przepisami prawa Unii Europejskiej.

Notyfikacja

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowane rozwiązania dotyczą organów administracji publicznej realizujących zadania w zakresie świadczeń rodzinnych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Ponadto projekt dotyczy osób uprawnionych do pobierania świadczeń na podstawie tej ustawy.

Przeprowadzone konsultacje

Projekt ustawy poddany został uzgodnieniom międzyresortowym oraz przesłany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, a także do konsultacji z następującymi partnerami społecznymi:

- 1) Forum Związków Zawodowych;
- 2) NSZZ „Solidarność”;
- 3) Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych;
- 4) Pracodawcami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
- 6) Związkiem Rzemiosła Polskiego;
- 7) Business Centre Club;
- 8) Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych;
- 9) Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem możemy więcej”;
- 10) Forum Rodzin Osób Niepełnosprawnych RodzinyOn.

Uwagi i opinie do projektu ustawy zgłosili następujący partnerzy społeczni: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Business Centre Club, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem możemy więcej” oraz Forum Rodzin Osób Niepełnosprawnych RodzinyOn. Wszystkie zgłoszone uwagi zostały poddane dokładnej analizie. W efekcie wybrano rozwiązania, które w najpełniejszy sposób realizują cel projektu.

W dniu 22 lutego 2012 r. projekt ustawy został negatywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 11a uchwały Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) oraz na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Brak było podmiotów zgłaszających zainteresowanie pracami nad projektem ustawy.

Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

W 2011 r. wydatki osiągnęły poziom 1 222,4 mln zł (łącznie wydatki na świadczenie pielęgnacyjne, składki emerytalno-rentowe i koszty obsługi).

Mając na uwadze dynamikę wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego, szacuje się, że bez wprowadzenia proponowanych zmian wydatki w rozdziale 85212 budżetu państwa wyniosą:

- w 2012 r. – 1 733,5 mln zł, tj. o 511,1 mln zł więcej niż w 2011 r.,
- w 2013 r. – 2 183,2 mln zł, tj. o 960,8 mln zł więcej niż w 2011 r.,
- w 2014 r. – 2 323,5 mln zł, tj. o 1 101,1 mln zł więcej niż w 2011 r.

Wprowadzenie proponowanych zmian od 1 stycznia 2013 r. skutkować będzie wydatkami w wysokości:

- 1 562,6 mln zł w 2013 r. (łącznie wydatki na świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego oraz składki emerytalno-rentowe i koszty obsługi), co oznacza spadek wydatków o 170,9 mln zł w stosunku do przewidywanych wydatków w 2012 r.,
- 1 078,7 mln zł w 2014 r., co oznacza spadek wydatków o 654,8 mln zł w stosunku do przewidywanych wydatków w 2012 r.

Liczba świadczeniobiorców przeciętnie miesięcznie wyniesie:

- w 2013 r. – 191,5 tys. osób (z tego 95 tys. osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne na dzieci), spadek o 99,8 tys. w stosunku do liczby wynikającej

z zakładanej dynamiki wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku niewprowadzenia proponowanych zmian,

- w 2014 r. – 125,7 tys. osób (95 tys. osób pobierających świadczenie i 30,7 tys. osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy), spadek o 184,3 tys. osób w stosunku do liczby wynikającej z zakładanej dynamiki wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku niewprowadzenia proponowanych zmian.

W rozdziale 85213 budżetu państwa, w związku ze spadkiem liczby świadczeniobiorców, za których opłacana będzie składka na ubezpieczenie zdrowotne, nastąpi również zmniejszenie wydatków. W 2014 r. (ostatni rok uwzględniany w powyższej analizie) zmniejszenie wyniesie około 32,6 mln zł.

Wydatki na świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, składki emerytalno-
-rentowe i koszty obsługi przed i po projektowanej zmianie

Lata	Przed zmianą (w mln zł)	Po wprowadzeniu zmian od 01.01.2013 (mln zł)	Przyrost/spadek wydatków w stosunku do przewidywanych wydatków w 2012 r. (mln zł)	Rok poprzedni =100
2011	1 222,40	x	x	x
2012	1 733,50	x	x	141,81
2013	2 183,20	1 562,60	-170,90	90,14
2014	2 323,50	1 078,70	-654,80	69,03

W 2013 r. przewidywano wzrost wydatków na świadczenia pielęgnacyjne, w związku z utrzymującą się dynamiką wzrostu liczby osób otrzymujących to świadczenie. Wejście w życie proponowanego rozwiązania, polegającego na wprowadzeniu kryterium dochodowego do specjalnego zasiłku opiekuńczego, spowoduje zablokowanie tej dynamiki, a tym samym zmniejszenie wysokości wydatków na świadczenie pielęgnacyjne w tym roku.

Zmniejszenie wydatków związanych z wprowadzeniem kryterium wygeneruje wyższe oszczędności niż wzrost wydatków związanych z kontynuacją dodatkowej pomocy w wysokości 100 zł dla osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne.

Koszty administracyjne związane z weryfikacją uprawnień do zasiłków pielęgnacyjnych i wymogiem przeprowadzenia wywiadów środowiskowych wyniosą łącznie ok. 2,25 mln zł.

Mając na uwadze powyższe, zaproponowane zmiany ustawy o świadczeniach rodzinnych, w tym w zakresie kosztów administracyjnych związanych z weryfikacją uprawnień do zasiłków pielęgnacyjnych i wymogiem przeprowadzania wywiadów środowiskowych, nie spowodują wzrostu wydatków ponad limit na realizację świadczeń rodzinnych i świadczenia z funduszu alimentacyjnego zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2012 w wysokości 10 352 300 tys. zł.

Proponowane zmiany w projekcie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw nie spowodują skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Zmiany w zakresie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie spowodują wzrostu wydatków ponad limit zaplanowany w ustawie budżetowej na rok 2012.

Wskazane powyżej skutki finansowe związane są z:

- 1) zachowaniem wsparcia finansowego od 1 stycznia 2013 r. w wysokości 100 zł dla osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne, spełniających warunki określone w nowym brzmieniu art. 17 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- 2) zatrzymaniem od dnia wejścia w życie ustawy wzrostu liczby osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) zachowaniem do 30 czerwca 2013 r., czyli przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie, prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osobom obecnie je otrzymującym, które nie spełnią nowych warunków,
- 4) podwyższeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego od dnia 1 lipca 2013 r., czyli po upływie 6 miesięcy od momentu wejścia w życie ustawy, do kwoty 620 zł.

Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorstw, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz na sytuację i rozwój regionalny

Ustawa nie wpływa na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz rozwój regionalny.